

Nr 125.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående grunder för pension till vissa tjänstemän, som i samband med statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst; given Stockholms slott den 15 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet:

I samband med antagande av pensionslag för kommunikationsverken godkände 1920 års riksdag (prop. nr 313, riksd. skr. nr 245) bestämmelser angående rätt till pension för viss personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst men vilka icke varit underkastade lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar. De av riksdagen godkända bestämmelserna blevo sedermera av Kungl. Maj:t utfärdade genom brev till järnvägsstyrelsen den 4 juni 1920.

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 125.

Enligt berörda brev har för ordinarie tjänstemän, vilka förut varit anställda vid västkustbanan, Malmö—Kontinentens järnväg, bandelen Mora Noret—Orsa, Orsa—Härjedalens järnväg eller Höganäs—Mölle järnväg och vilka såsom delägare kvarstå i enskilda järnvägarnas pensionskassa eller i Gävle—Dala järnvägs pensionsinrättning, understödsförening, eller ock i Gävle—Dala järnvägs pensionskassa, understödsförening, medgivits rätt till viss pension av statens järnvägars medel såsom utfyllnad av pensionen från vederbörande enskilda pensionsanstalt. Fyllnadspensionen från statens järnvägar uppgår till det belopp, varmed pensionen från pensionsanstalten, till den del densamma icke kan anses täckas av de av tjänstemannen erlagda pensionsavgifterna, understiger vad tjänstemannen enligt 1920 års pensionslag för kommunikationsverken skulle hava uppburit i pension, därest nämnda lag varit för honom gällande och hänsyn tagits allenast till den del av tjänstepensionen, som enligt 26 § av samma lag betraktas såsom statspension. Det ankommer på järnvägsstyrelsen att bestämma, huru stor del av pensionen från den enskilda pensionsanstalten, som icke kan anses täckas av de utav tjänstemannen erlagda pensionsavgifterna.

Vidare hava sådana ordinarie tjänstemän, förut anställda hos Mora—Vänerns järnvägsaktiebolag, vilka icke inom av järnvägsstyrelsen föreskriven tid tillkännagivit sin önskan att bliva underkastade de i 1910 års pensionslag för statens järnvägar angivna grunderna utan kvarstå som delägare i den av statens järnvägar övertagna pensionsinrättningen Mora—Vänerns och Östra Värmlands järnvägars pensions- samt änke- och pupillkassa, understödsförening, berättigats att efter avskedstagandet uppbära pension från statens järnvägar enligt för nämnda pensionsinrättning från och med den 1 mars 1915 gällande stadgar och med beräkning av avlöning i järnvägsaktiebolagets tjänst enligt det vid vederbörandes övergång i statens järnvägars tjänst med bolaget gällande löneavtalet. Därjämte är tjänsteman, om vilken nu är fråga, berättigad att uppbära fyllnadspension från statens järnvägar enligt samma grunder, som stadgats beträffande tjänstemän med delaktighet i enskilda järnvägarnas pensionskassa.

Slutligen äga enligt brevet vissa namngivna tjänstemän, av vilka ingen numera kvarstår i tjänst, att uppbära viss pension.

Beträffande skyldighet för ifrågavarande tjänstemän att avgå från tjänsten skall, i den mån ej reglementet för vederbörande enskilda pensionsanstalt eller stadgarna för understödsföreningen Mora—Vänerns och Östra Värmlands järnvägars pensions- samt änke- och pupillkassa annorledes föreskriva, i tillämpliga delar gälla vad i sådant hänseende stadgas i kommunikationsverkens pensionslag.

Enligt särskilda beslut av riksdagen har personal vid vissa enskilda järnvägar, som efter år 1920 övertagits av statens järnvägar, berättigats åtnjuta pensionsförmåner enligt bestämmelserna i berörda brev den 4 juni 1920.

På sätt av den lämnade redogörelsen framgår, beräknas de fyllnads-pensioner, som enligt brevet den 4 juni 1920 av statens järnvägars medel tillkomma förutvarande personal vid enskilda järnvägar, i visst förhållande till den pensionsförmån, som skulle hava utgått med tillämpning av 1920 års pensionslag för kommunikationsverken. Då denna lag från och med den 1 juli 1935 upphör att gälla för i tjänst varande befattningshavare och ersättes av civila tjänstepensionsreglementet med dess i vissa hänseenden avvikande stadganden, torde från och med nämnda dag pensionsförmånerna böra för därefter avgående personal av här ifrågavarande kategorier beräknas i förhållande till vad som skulle hava tillkommit vederbörande befattningshavare enligt civila tjänstepensionsreglementet. I anledning härav torde, såsom erinrats i propositionen nr 222 till 1934 års riksdag (sid. 179—180), bestämmelserna i förenämnda brev böra undergå vissa ändringar, väsentligen betingade av att civila tjänstepensionsreglementet icke innehåller föreskrift om pensions uppdelning i stats- och avgiftspension. Därjämte torde, såsom jämväl framhållits i nämnda proposition, ett kompletterande stadgande om tjänstårsberäkning vara erforderligt.

Inom finansdepartementet har upprättats ett utkast till nya bestämmelser i ämnet.

I förhållande till nu gällande föreskrifter innebära de föreslagna bestämmelserna ändringar huvudsakligen i formellt hänseende. Bestämmelserna hava ansetts böra erhålla en så allmän avfattning, att de kunna tillämpas å personal vid samtliga enskilda banor eller bandelar, som hittills övertagits eller framdeles kunna komma att övertagas av statens järnvägar. Härvid har det emellertid ansetts nödvändigt att för erhållande av fyllnadspension enligt bestämmelserna uppställa såsom förutsättning, att rätt till sådan pension blivit tjänstemannen tillförsäkrad i de kontraktsbestämmelser, som reglera statens övertagande av den enskilda järnvägen eller bandelen, eller ock genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t blivit honom medgiven.

Den ändring i nuvarande bestämmelser, som påkallas med hänsyn till att civila tjänstepensionsreglementet i olikhet mot den för kommunikationsverken gällande pensionslagen av år 1920 icke uppdelar pensionen i statspension och avgiftspension, har i förslaget vidtagits på sådant sätt, att totalbeloppet av fyllnadspension och den del av pensionen från enskild pensionsinrättning, som icke täckes av erlagda avgifter, angivits till två tredjedelar av pensionen enligt civila tjänstepensionsreglementet. Någon ändring i sak innebär icke denna jämkning.

Avgångsskyldigheten för ifrågavarande personal har ansetts böra regleras enligt civila tjänstepensionsreglementets föreskrifter, där ej bestämmelserna i vederbörande pensionsinrättnings reglemente eller stadgar föranleda till annat.

Slutligen må framhållas, att i den mån — såsom beträffande personal vid Mora—Vänerns järnväg är fallet — vid övergången i statens järnvägars tjänst förutsatts, att delaktigheten i av statens järnvägar övertagen

enskild pensionsinrättning skall beräknas på grundval av de vid övergången gällande lönebestämmelserna vid det enskilda järnvägsföretaget, denna regel givetvis fortfarande bör gälla. Särskilt stadgande härom har dock icke ansetts erforderligt.

Över det inom finansdepartementet upprättade förslaget har *järnvägsstyrelsen* den 30 november 1934 avgivit infordrat utlåtande. Styrelsen har därvid framställt vissa formella erinringar mot vad i förslaget intagits dels i fråga om tjänstårsberäkning för här avsedd personal och dels i fråga om personalens avgångsskyldighet.

I anledning av järnvägsstyrelsens erinringar har i förslaget vidtagits ändring i enlighet med vad styrelsen ifrågasatt, varjämte vissa redaktionella ändringar i övrigt ägt rum. I ett avseende har dessutom en ändring i sak ansetts böra företagas. Enligt de nu gällande föreskrifterna föreligger i vissa fall möjlighet för en tjänsteman, som erhåller fyllnadspension, att härigenom komma i åtnjutande av högre sammanlagd pensionsförmån än vad han skulle såsom pension hava erhållit, om 1920 års pensionslag för kommunikationsverken varit å honom gällande. Då det icke torde kunna anses riktigt, att staten genom beviljande av fyllnadspension, till vilken tjänstemannen icke bidragit med några avgifter, giver honom en bättre ställning i pensionshänseende än den, som skulle tillkommit honom, om han varit anställd uteslutande i statens tjänst, synes en begränsning av fyllnadspensionens belopp böra göras för undanröjande av nämnda möjlighet. Kungl. Maj:t har ock genom beslut den 14 oktober 1932 i samband med prövning av ett besvärsmål, avseende storleken av den del av pensionen från en av de övertagna järnvägarnas pensionskassor, som icke skulle anses täckas av erlagda avgifter, förklarar, att pension jämte fyllnadspension icke finge sammanlagt överstiga beloppet av den pension, som skolat utgå, därest 1920 års pensionslag för kommunikationsverken varit för tjänstemannen gällande. Enär en begränsning av denna innebörd ansetts böra gälla även för de tjänstemän, som tillhöra andra här ifrågavarande kassor, har bestämmelse härom införts i förslaget.

Det sålunda omarbetade förslaget, vilket såsom bilaga torde få fogas vid statsrådsprotokollet, lärer böra underställas riksdagen.

I detta sammanhang må erinras, att Kungl. Maj:t genom brev den 28 april 1922, i enlighet med riksdagens beslut, utfärdat bestämmelser angående rätt till pension för sådan personal vid Svartälvs järnväg, som med statens övertagande av nämnda järnväg övergått i statens tjänst. Dessa föreskrifter överensstämman i sak väsentligen med de bestämmelser, som finnas meddelade i brevet den 4 juni 1920. I formellt avseende förete de vissa avvikelser från sistnämnda bestämmelser, betingade av att Svartälvs järnväg — ehuru staten tillhörig — icke ingått i statsbanenätet utan förvaltats och drivits såsom om den vore en enskild järnväg och alltså i förhållande såväl till

statens järnvägar som till statsverket i övrigt behandlats såsom ett ekonomiskt fristående företag.

I proposition nr 55 till 1933 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Svartälvs järnväg finge nedläggas. Beträffande den vid järnvägen anställda personalen uttalades i propositionen, att denna personal — såväl de befattningshavare, som övergått till statens tjänst i samband med järnvägens övertagande av staten, som de, vilka därefter vunnit anställning vid järnvägen — borde övertagas av statens järnvägar. För de ordinarie befattningshavare, som sålunda komme att inträda i statens järnvägars tjänst, borde, i den mån så erfordrades, pensionsbestämmelser meddelas i anslutning till statsmakternas i det föregående omnämnda, år 1922 fattade beslut beträffande pensionering av vissa befattningshavare vid Svartälvs järnväg. Riksdagen, som enligt skrivelse den 7 april 1933 (nr 146) biföll Kungl. Maj:ts proposition, lämnade utan erinran vad sålunda uttalats.

Med den avfattning, de förut omförmälda, inom finansdepartementet utarbetade allmänna pensionsbestämmelserna erhållit, komma de icke att bliva tillämpliga å personalen vid Svartälvs järnväg. Lämpligt torde emellertid vara att, då pensionsbestämmelser för denna personal meddelas i anslutning till förenämnda uttalande i propositionen nr 55 år 1933, de i det nu föreliggande förslaget innefattade grunderna vinna motsvarande tillämpning.

Slutligen må framhållas, att riksdagen även i vissa andra fall än de här förut berörda — i vilka enskild järnväg eller bandel övertagits av staten — medgivit, att till personal, som övergått i statens järnvägars tjänst från enskilt företag, fyllnadspension må utgå enligt bestämmelserna i brevet den 4 juni 1920. Sålunda har t. ex. 1933 års riksdag bifallit ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 87 framlagt förslag att pensionsförmåner till viss av statens järnvägar från Skåne—Smålands järnväg samt från enskilda järnvägarnas kontrollkontor utan samband med statsförvärv av enskild järnväg övertagen personal finge utgå enligt de i nämnda brev innefattade bestämmelserna.

Även i dylika fall torde grunderna i det nu förordade förslaget böra erhålla tillämpning. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda härför erforderliga föreskrifter.

Med åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig här förordat förslag, utfärda bestämmelser angående pension till vissa tjänstemän, som i samband med statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst.

Kungl. Maj:ts proposition nr 125.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
P. J. Arrhenius.

Bilaga.**Förslag**

till

bestämmelser angående pension till vissa tjänstemän, som i samband med statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna som följer:

1 §.

För tjänsteman, som vid statens övertagande av enskild järnväg eller bandel övergått i statens järnvägars tjänst och som icke är underkastad bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet utan fortfarande kvarstår såsom delägare i enskild pensionsinrättning eller i av statens järnvägar i samband med statsinlösen av enskild järnväg eller bandel övertagen pensionsinrättning, skall i fråga om rätt till pension från statens järnvägar gälla vad här nedan stadgas.

2 §.

Tjänsteman, som kvarstår såsom delägare i enskild pensionsinrättning, äger att vid avskedstagandet, utöver honom från pensionsinrättningen tillkommande pension, komma i åtnjutande av *fyllnadspension* från statens järnvägar till det belopp, varmed pensionen från pensionsinrättningen, till den del densamma icke kan anses täckas av de utav tjänstemannen erlagda pensionsavgifterna, må understiga två tredjedelar av den pension, han enligt bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet skulle hava uppburit, om nämnda reglemente varit å honom tillämpligt; dock att sammanlagda beloppet av fyllnadspension och pension från pensionsinrättningen icke må överstiga pension enligt civila tjänstepensionsreglementet. Vid beräkning av pension enligt civila tjänstepensionsreglementet må tjänstemannen såsom tjänstär för pension utan annan avkortning än den, som föranledes av bestämmelsen i reglementets 3 § 1 mom. andra punkten, tillgodoräknas icke blott den tid, under vilken han varit anställd vid statens järnvägar, utan även den tid, varunder han innehaft stadigvarande anställning vid den enskilda järnvägen.

Såsom förutsättning för erhållande av fyllnadspension gäller, att rätt till sådan förmån blivit tjänstemannen tillförsäkrad i de kontraktsbestämmelser, som reglera statens övertagande av den enskilda järnvägen eller bandelen, eller ock genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t blivit honom medgiven.

Det ankommer på järnvägsstyrelsen att bestämma, huru stor del av pensionen från enskild pensionsinrättning icke kan anses täckas av de utav tjänstemannen erlagda pensionsavgifterna.

3 §.

Tjänsteman, som kvarstår såsom delägare i någon av statens järnvägar i samband med statsinlösen av enskild järnväg eller bandel övertagen pensionsinrättning, äger vid avskedstagandet komma i åtnjutande av *tjänstepension* från statens järnvägar enligt grunderna i vederbörande pensionsinrättnings reglemente eller stadgar.

Tjänsteman, som i denna paragraf avses, äger jämväl komma i åtnjutande av fyllnadspension enligt de i 2 § angivna grunderna. Vid beräkning av denna förmån skall den från statens järnvägar utgående tjänstepension betraktas såsom pension från enskild pensionsinrättning.

4 §.

I fråga om skyldighet för tjänsteman att avgå från tjänsten skall, i den mån ej för honom gällande bestämmelser i vederbörande pensionsinrättnings reglemente eller stadgar till annat föranleda, i tillämpliga delar gälla vad i sådant hänseende finnes föreskrivet i civila tjänstepensionsreglementet.

Förevarande bestämmelser skola lända till efterrättelse från och med den 1 juli 1935, vilken dag föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 4 juni 1920 angående rätt till pension för viss personal, som vid statens övertagande av enskilda järnvägar eller bandelar övergått i statens järnvägars tjänst, upphöra att gälla, såvitt angår personal, som efter den 30 juni 1935 kvarstår i tjänst.